



## اظهار نظر کارشناسی درباره:

### «طرح افزایش کارآمدی دستگاه‌های فرهنگی و اجرایی در گسترش اخلاق عمومی»

#### مقدمه

طرح «افزایش کارآمدی دستگاه‌های فرهنگی و اجرایی در گسترش اخلاق عمومی» به شماره ثبتی ۶۲۷ در تاریخ ۸ مردادماه ۱۳۹۸ اعلام وصول شده است. طرح مذکور به منظور ترمیم اخلاق عمومی جامعه تدوین شده و در این راستا مصادیق رعایت حقوق شهروندی، رعایت حریم شخصی افراد، عدم تجسس، عدم کم‌کاری در شرح وظایف، رعایت عفاف و حجاب، عدم مصرف مواد مخدر، عدم مصرف مشروبات الکلی و روابط غیراخلاقی را به‌عنوان موارد کلیدی و اثرگذار مدنظر قرار داده است. هدف طرح اصلاح نظام فرهنگی کشور در حوزه مصادیق عنوان شده، است.

مشخصات طرح

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:  
۶۲۷

#### بررسی کلیات طرح

آمارهای موجود در حوزه ناهم‌نویی‌های اجتماعی که در پژوهش‌های ملی<sup>۱</sup> بیان شده‌اند، نشان‌دهنده نوعی بی‌تفاوتی نسبت به موضوعاتی از قبیل مصرف مشروبات الکلی و بدحجابی در جامعه است. از سوی دیگر آمار موجود از پایین بودن بهره‌وری کارمندان ادارات و ساعات مفید کاری در ادارات، نشان‌دهنده پایین بودن حساسیت سازمانی نسبت به این موضوع و نبودن اجماع عمومی در مورد مقابله با آن است. اضافه بر آن ناکارآمدی قوانین موجود در حوزه‌های مذکور و نبود ضمانت اجرایی بازدارنده و برانگیزاننده، ضمانت اجرای ضعیف، ضمانت‌های اجرایی که متوجه مدیران نمی‌شود و تکرر متولیان امر، منجر به کم‌رنگ شدن اراده جمعی مدیران نسبت به رفع این معضلات شده است. بستر دیگر اثرگذار در حوزه‌های یادشده رسانه‌ها هستند که در آثار تولیدی خود توجه کمتری نسبت به این موضوعات داشته‌اند. عوامل و دست‌اندرکاران حوزه رسانه نیز که مورد اقبال عمومی هستند و به‌نوعی جزء گروه‌های مرجع جامعه به‌حساب می‌آیند، گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس،<sup>۲</sup> (۱۳۹۷) مروج هنجارهای متفاوت و بعضاً متناقض بوده‌اند. لذا نیاز به وجود قانونی تنظیم‌کننده در جامعه که شاخص‌های اخلاق عمومی را به تعادل برساند، ضمانت اجرایی محکم و بازدارنده و مرجع قانونی واحد و قدرتمند داشته باشد احساس می‌شود.

شماره چاپ:  
۱۵۱۱

تاریخ چاپ:  
۱۳۹۸/۵/۲۸

معاونت پژوهش‌های  
اجتماعی - فرهنگی  
دفتر مطالعات  
آموزش و فرهنگ

مشخصات گزارش

با توجه به مطالب فوق‌الذکر، نمایندگان مجلس دهم در طرح «افزایش کارآمدی دستگاه‌های فرهنگی و اجرایی در گسترش اخلاق عمومی» مدیران دستگاه‌های اجرایی، فرهنگی، متولیان حوزه رسانه (عوامل اصلی اعم از تهیه‌کنندگان، بازیگران و...) را در راستای ارتقای اخلاق عمومی مسئول دانسته و ضمن تعیین برخی از وظایف برای آنها جهت شفافیت عملکرد، عدم اجرای وظایف را با مجازات مشخص، مواجه نموده است. از نکات مثبت طرح می‌توان

شماره مسلسل:  
۲۷۰۱۶۶۳۹

تاریخ انتشار:  
۱۳۹۸/۷/۱۰

۱. محمدرضا جوادی یگانه و غلامرضا غفاری، «وضعیت اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی جامعه ایران»، ۱۳۹۵.

محمدرضا جوادی یگانه، «ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان»، ۱۳۹۵.

۲. عوامل مؤثر بر اجرایی شدن سیاست‌های حجاب و راهکارهای پیش رو، ۱۳۹۷.

به این نکته اشاره کرد که صرفاً به تعیین وظایف و تکالیف ایجابی قناعت نکرده و در صورت بروز اهمال یا عدم اجرای قوانین، متخلف را مشمول مجازات مشخص دانسته است.

نکته حائز اهمیت دیگر که در این طرح لحاظ شده، رویکرد راهبردی در سیاستگذاری است. به عبارتی اجرایی شدن طرح‌های جامع منوط به اراده جمعی می‌باشد که امکان اجرایی شدن آن در شرایط حاضر وجود ندارد. لذا در میان دستگاه‌های اجرایی و فرهنگی، دستگاه‌های کلیدی و اثرگذار انتخاب شده و در هر دستگاه مهم‌ترین و اثرگذارترین مأموریت‌ها مورد نظر قرار گرفته‌اند. در طرح مذکور هفت دستگاه و وزارتخانه به‌طور خاص و مجموعه مؤسسات خصوصی و دستگاه‌های اجرایی به‌طور کلی خطاب قرار گرفته‌اند و در هر دستگاه یک یا دو مورد مأموریت محول شده است.

### بررسی جزئیات طرح

طرح مذکور، اهداف فرهنگی و اجتماعی مورد نظر را پوشش می‌دهد و آثار وضعی منفی‌ای به دنبال نخواهد داشت، مع‌هذا اصلاح چند نکته حقوقی در طرح مذکور، ابهامات احتمالی را مرتفع خواهد کرد. موارد حقوقی مورد نظر به شرح زیر هستند:

**ماده (۱) -** با توجه به اینکه در مواد متعدد این طرح جرم‌انگاری صورت گرفته براساس نقض اخلاق عمومی می‌باشد، لذا به‌نظر می‌رسد لازم است عبارت «مصادیق زیر مورد نظر این قانون می‌باشد» جایگزین عبارت «مصادیق زیر در اولویت قرار دارند» گردد. همچنین با توجه به اینکه ذکر مصادیق اخلاق عمومی جهت مثبت داشته، بهتر است در مورد مشروبات الکلی نیز «عدم مصرف مشروبات الکلی» قید شود.

**ماده (۵) -** در این ماده بهتر است صدور حکم «قطعی» ملاک محرومیت افراد مذکور قرار بگیرد، لذا لازم است پس از حکم، واژه قطعی ذکر شود.

**ماده (۶) -** بهتر است گزارش تخلف محصور به نهادهای مذکور در این ماده نباشد و علاوه بر نهادهای مکلف عبارت «و سایر نهادهایی که به‌نحوی از ارتکاب جرم مطلع می‌شوند» به این ماده اضافه گردد.

**ماده (۸) -** در این ماده از واژه «عفت عمومی» استفاده شده است. در صورتی که در تعریف طرح این اصطلاح تعریف نشده و ابهام ایجاد می‌کند. لذا بهتر است به واژه «اخلاق عمومی» بسنده شود. این ایراد در ماده (۱۴) نیز تکرار شده است. که نیاز به اصلاح دارد. نکته دیگر در این ماده مبهم بودن مفهوم «شخصیت مثبت» می‌باشد که موجب سلیقه‌ای عمل کردن در اعطای مجوز خواهد شد.

**ماده (۱۰) -** با توجه به اینکه احتمال طولانی شدن روند دادرسی از مجرای دادستان کل وجود دارد و در این زمان فیلم درحال اکران باشد، بهتر است ذیل تبصره‌ای عواید فیلم پس از واریز به صندوق حمایت از هنرمندان داده شود.

**تبصره پیشنهادی:** «عواید فیلم سینمایی و نمایش خانگی یا فیلم نمایش داده شده که مشمول ماده فوق می‌باشند به خزانه واریز و به صندوق حمایت از هنرمندان اختصاص می‌یابد».

**ماده (۲۵) -** در این ماده بهتر است به‌جای عبارت «مدیر مربوطه» از عبارت «مدیران مذکور در این قانون» استفاده شود.

### جمع‌بندی

با توجه به مطالب مندرج در این گزارش کلیات طرح مذکور با توجه به تشخیص صحیح خلأهای موجود، پیشنهادهای اجرایی و کاربردی، اتخاذ رویکرد خرد سیاستی و هدف قرار دادن نقاط کلیدی و اثرگذار مطلوب برآورد می‌شود و با اعمال اصلاحات پیشنهادی قابل تأیید است.